

Термінологічний словник

Вступ до спеціальності

антономасія – переносне використання власного імені

білінгвізм – рівноправне використання двох мов (обидві мови виконують однакові функції)

варіант літературної мови – різновид літературної мови, який утворюється у територіально відокремленому колективі (або в результаті утворення літературної норми історично на основі інших діалектів, ніж загальнонародна літературна мова, або внаслідок довготривалого державного відокремлення)

гіпербатон – роз'єднання слів, зв'язаних сильним синтаксичним зв'язком (дієслово – прямий додаток; визначення – визначуване)

діалект – територіальний різновид мови, який характеризується рисами, відмінними від загальнонародної літературної норми

діглосія – нерівноправна двомовність, коли в різних сферах використовуються різні мови

дифтонгізація – розщеплення ударних голосних на висхідні дифтонги

дифтонгізація спонтанна – розщеплення голосних в залежності від наголосу і (майже завжди) від відкритого характеру складу

дифтонгізація позиційна – розщеплення голосних, обумовлене фонетичним оточенням (один з варіантів метафонії)

з'яння (зіяння) – немилозвучний збіг голосних. Інша назва — **гіатус** (*лат. hiatus* – щілина, отвір)

креольська мова – результат неповного та своєрідного засвоєння місцевим населенням іншої мови (як правило, європейської)

лінгвістична географія – науковий напрям, який досліджує різновиди мовлення (діалекти, говірки) методом картографування (шляхом опитування за задалегідь укладеною лінгвістичною анкетною відбувається збір діалектного матеріалу, результати якого наносяться на географічні карти, які потім сукупно видаються у вигляді атласів)

метафонія – зміни якості ударного голосного звуку під впливом наступних звуків (в першу чергу *I* та *U*, а на Балканах також *A* та *E*)

мовна ситуація – розподіл функцій між різними мовами у певному суспільстві, мовна картина певного суспільства

мовний стан – форми мови та сукупність функцій, які вона виконує у суспільстві

мовні універсалії – такі елементи та властивості мови, які є притаманними всім мовам світу або більшості з них

народна латина – загально розмовна латинська мова в усі періоди її існування (архаїчний, класичний, пізній), з особливим урахуванням інновацій, які з'явилися у пізній період, що безпосередньо передували періоду формування романських мов

народні слова – слова, що перейшли з пізньої розмовної латини у романське мовлення за неперервною усною традицією, і тому вони зазнали всіх фонетичних змін, типових для кожного окремого ареалу.

піджин – мова, що виникає в екстремальній ситуації міжетнічних контактів при гострій необхідності досягти взаєморозуміння. Словниковий запас такої мови зазвичай не перевищує 1500 слів. У випадку, якщо піджин буде засвоєний дітьми і стане їх рідною мовою (як це відбувалось, наприклад, з дітьми рабів на плантаціях), він може розвинути до стану креольської мови.

романістика – комплекс філологічних дисциплін, котрі вивчають матеріальну та духовну культуру романських народів (історія, етнографія, культурологія, антропологія, література, фольклор)

романська філологія (або романське мовознавство) – розділ мовознавства, котрий вивчає історію виникнення та розвитку романських мов і діалектів, а також їх сучасний стан та функціонування

філологія – сукупність наук, що вивчають тексти, за допомогою котрих можна описати мову та літературу того чи іншого народу

фонетичний закон – емпірично встановлений факт того, що один і той самий звук в одних і тих самих фонетичних умовах в даний проміжок часу на одній території змінюється однаковою чином в усіх словах, де він зустрічається

фонетичні умови – місце звука відносно суміжних до нього звуків та його позиція у структурі слова та складу